

Syddansk Universitet

Dræb, dræb, dræb! Nej ... liiiige et øjeblik: De machiavelliske følelser i Game of Thrones

Schubart, Rikke

Publication date:
2013

Document version
Tidlig version også kaldet pre-print

Citation for published version (APA):
Schubart, R. Dræb, dræb, dræb! Nej ... liiiige et øjeblik: De machiavelliske følelser i Game of Thrones.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Dræb, dræb, dræb! Nej ... liiiige et øjeblik: De machiavelliske følelser i Game of Thrones

Af: Rikke Schubart, Lektor
15. maj 2013 kl. 13:03

Så er tredje sæson af Game of Thrones midtvejs og er nogen i tvivl, så handler HBOs (geniale!) serie om magt og manipulation i en verden uden Geneve-konventioner eller NATO. Mit forrige indlæg introducerede renæssance-hofmanden Niccolò Machiavelli og hans guide til udøvelse af politisk magt, Fyrsten (1513). Dette indlæg handler om "machiavelliske følelser." Og hvad er så det?

Strategi og følelser

Politisk set vil [machiavellisk](#) sige at anvende manipulation, forstillelse og strategiske løgne for at nå sine mål. Her er tale om et spil mellem flere end to aktører og en kalkuleret social adfærd.

Machiavelliske følelser er strengt taget ikke følelser, men den strategiske håndtering af adfærd som reaktion på en situation. Et eksempel er katten, der overvejer at angribe en rival, men i stedet begynder at vaske sig. Dens soignering erstatter et angreb, der kunne have givet den revet skind. Her er dog ikke tale om en strategisk kat, der strategisk planlægger næste års præsidentvalg, men et dyr, der erstatter én handling (angreb) med en anden (soignering). Måske vil den vurdere sin rival nøjere for at bedømme, om et angreb betaler sig. Adfærden er spontan, hvilket vil sige, at katten ikke "planlægger" at skjule sine intentioner. Den føler trang til at angribe, men gør noget andet, fordi det er fordelagtigt.

I tredje sæson af Game of Thrones har Daenerys brug for en hær, men har ingen penge. I anden sæson takkede hun nej til en rig bejler, fordi hun ikke ville sælge sig selv (han viste sig desuden at være en manipulerende løgnhals). Nu er hun endt hos slavehandleren Kraznys, der har en hær af Unsullied til salg, uovervindelige krigere, der vil kæmpe til døden i blind lydighed. I et afsnit følger vi, hvordan Daenerys får fremvist slaverne og forhandler med Kraznys. Samtalen foregår via tolk. Kraznys taler high valyrian og ved ikke, at Daenerys forstår ham, hvilket hun holder skjult (men hvad vi, tv-seerne, udmærket ved). Daenerys slutter sit besøg med at tilbyde en af sine drager i bytte for Kraznys' hær.

Smil og vind med samme (drage)sind

Daenerys kender ikke Kraznys, før hun møder ham. Da Kraznys præsenterer sine krigere, bliver vi forargede over hans brutalitet: han skærer en brystvorte af en slave for at vise deres viljestyrke, og han sviner Daenerys til, da han tror, hun ikke forstår ham. Vi har lyst til at slå ham og gå, sådan et afskyeligt, amoralsk og sadistisk umenneske. Men Daenerys smiler venligt.

Lad os vende tilbage til dyrene og følelserne. Filosof [Paul Griffiths](#) foreslår, at strategisk adfærd og instinktive følelser ikke er modsætninger, men at de kan hænge sammen. Når vi taler om følelser, isolerer vi dem enkeltvis, så vi taler om vrede, afsky, frygt eller glæde. Men i praksis oplever vi dem blandet i, hvad Griffiths kalder emotion episodes, følelses-situationer, eller emotion plots, følelses-

fortællinger. I virkelighedens verden står følelser ikke alene, men indgår i sociale situationer. Og her er det nyttigt at vurdere en situation, før man handler. For eksempel ved at se sin modstander an. Det gør dyr, og Griffiths bruger som eksempel katten der vasker sig, og aber der lærer at undgå dominerende hanner.

Griffiths foreslår, at dyr ikke “lyver,” men undertrykker én følelsesmæssig reaktion (aggressivitet) og erstatter den med en anden. Denne kontrol af følelser er dels tillært, men også – er hans argument – medfødt. Evnen til at kontrollere følelser tjener overlevelse. Jo bedre vi er til at læse en situation og styre vores følelser, desto bedre er vi til at håndtere situationer – uanset om vi er høne, kat, abe eller menneske.

“Machiavellisk” vil i dyre-adfærd sige at være følsom overfor sociale situationer, at vurdere handlemuligheder, og at vælge den mest profitable adfærd. Hos mennesker kalder vi det manipulation og bluff. Men med til bluff hører bevidstheden om at lyve, og det er diskutabelt, om dyr “lyver” med deres machiavelliske adfærd (man skal vistnok til primater som chimpanser og gorillaer, før dyr kan vælge, om de vil forstille sig eller ej, og selv her er det diskutabelt, om de “lyver”).

Alle hovedpersonerne i Game of Thrones opfører sig i en eller anden grad machiavellisk. De forstiller sig, lyver, og manipulerer, uanset om de begærer at sidde på tronen eller ej. Nogle gør det for at overleve, som Arya der er eftersøgt af kong Joffrey. Andre udtænker årelange strategier for at få magt eller hævn, som Littlefinger og Varys. Og andre igen, som Daenerys, bruger machiavellisk adfærd på hvad jeg vil kalde “naturlig vis.” Daenerys lærer at styre sine følelser, ikke fordi hun er kynisk, men fordi omgivelserne kræver det.

Machiavelli rådede sin konge til at spille ræv eller løve som situationen kræver det. Katte kan ikke spille aber, og mus forstiller sig ikke som elefanter. Men når dyr tilpasser adfærd på strategisk vis, kaldes det machiavellisk. I stedet for at se machiavellisk adfærd som ren kynisme, kan vi se den på en skala, der spænder fra naturlig (som kattens adfærd) til kalkuleret (som når heksen lader som om, hun helbreder Drogo, men i virkeligheden dræber ham i første sæson). Og måske kan man tale om en “naturlig” machiavellisk brug af følelser, der ruster os – både dyr og mennesker – til at overleve. Det er tydeligt, at Game of Thrones viser nogle karakterer som kyniske i deres politiske spil, mens andre er tvunget til at lære at manipulere. De kan enten tilpasse sig eller dø. Her er Daenerys en fascinerende karakter. Hun er både “naturligt” udvalgt (hun har drageblod i årene og kan tåle ild) og må samtidig tilpasse sig. I mødet med manipulerende hekse og troldmænd og usympatiske slavehandlere lærer hun gradvist at styre sine følelser og opnå, hvad der tjener hende bedst. En machiavellisk adfærd. Men, vil jeg foreslå, ikke kynisk, som vi ellers forstår machiavellisk adfærd. Måske ligefrem en machiavellisk humanisme?

Paul F. Griffiths, “Basic Emotions, Complex Emotions, Machiavellian Emotions” Royal Institute of Philosophy Supplement / Volume 52 / March 2003, pp 39-67.

Game of Thrones

http://www.imdb.com/title/tt0944947/?ref_=sr_1

Machiavellisk

<http://en.wikipedia.org/wiki/Macchiavelli#Machiavellian>

Paul Griffiths

<http://journals.cambridge.org/action/displayAbstract?fromPage=online&aid=6247244>

